

De realiteit van waanervaring bij schizofrenie: kwalitatief-fenomenologisch onderzoek

Waarom dit onderzoek?

Wanen bij schizofrenie worden doorgaans benaderd als empirisch foutieve overtuigingen over de alledaagse realiteit. Binnen de fenomenologische psychiatrie suggereert men echter dat we wanen beter kunnen begrijpen binnen een andere vorm van realiteitsbeleving. Hoe we deze andere realiteitsbeleving moeten karakteriseren, bleef tot op heden onduidelijk.

Onderzoeksvraag

Op welke manier verschilt waanachtige realiteitsbeleving bij patiënten met een schizofreniespectrumstoornis van de alledaagse realiteitsbeleving? Welke ervaringsdimensies zijn hierbij betrokken? Welke betekenissen kennen patiënten toe aan deze realiteitservaring?

Hoe werd dit onderzocht?

Wij verrichtten een kwalitatieve fenomenologische studie bij patiënten met ervaring met wanen en een diagnose van een schizofreniespectrumstoornis. We includeerden voor dit onderzoek 18 mensen van 18-65 jaar die ten minste 1 jaar voor deelname aan de studie een psychotische episode doormaakten met optreden van wanen. Participanten werden bevraagd via fenomenologisch bepaalde semigestructureerde interviews. We gebruikten interpretatieve fenomenologische analyse, een kwalitatieve methode toegespitst op de gedetailleerde exploratie van het eerstpersoonsperspectief van participanten, om hun verhalen systematisch te analyseren.

Belangrijkste resultaten

Wanen waren vaak ingebed in globale veranderingen van de basale realiteitsbeleving. Deze veranderingen werden gekenmerkt door moeilijk verwoordbare atmosferische en ontologische kenmerken. Dit ondermijnde de ervaring van de wereld als eenduidig reëel, probleemloos gegeven, en als gedeeld met anderen. Voorts kon deze realiteitsbeleving op diverse manieren van de standaardrealiteit verschillen (bijv., in dit onderzoek, als minder echt of hyporeëel of als echter of hyperreëel) en over verschillende dimensies (o.a. mate van betekenisvolheid, noodzakelijkheid en toeval, onthechting en betrokkenheid). Participanten waren zich bovendien vaak impliciet of expliciet bewust van het onderscheid tussen de waanachtige en standaardrealiteit. Ten slotte kon waanervaring voor patiënten een langdurige waarde en existentiële betekenis hebben die niet volledig gevat wordt vanuit een strikt medisch perspectief.

Consequenties voor de praktijk

Een betere erkenning van het specifieke karakter van waanachtige realiteitsbeleving kan nuttig zijn bij een betere therapeutische ondersteuning voor mensen met niet alledaagse realiteitservaringen.

De psychiatrische ziekenhuizen PZ Bethanië en P.C. Dr. Guislain droegen bij aan deze studie.

AUTEUR

Jasper Feyaerts

E-mail: Jasper.feyaerts@ugent.be

LITERATUUR

Feyaerts J, Kusters W, Van Duppen Z, Vanheule S, Myin-Germeys I, Sass L. Uncovering the realities of delusional experience: a qualitative phenomenological study in Belgium. *Lancet Psych* 2021; 8: 784-796.